

Kelime-i tevhidin tekrar ile zikrine devam etmek, kalbi pek çok şeylerle bağlayan bağları, ipleri kırmak içindir.

İ'lem eyyühe'l-aziz! Kelime-i tevhidin tekrar ile zikrine devam etmek, kalbi pek çok şeylerle bağlayan bağları, ipleri kırmak içindir. Ve nefsin tapacak derecede sanem ittihaz ettiği mahbublardan yüzünü çevirtmektir.

Maahâzâ, zâkir olan zatta bulunan hasse ve latifelerin ayrı ayrı tevhidleri olduğuna işaret olduğu gibi, onların da onlara münasip şerikleriyle olan alakalarını kesmek içindir. (Mesnevi-i Nuriye, Hubab)

Sevgili kardeşlerim, bu Risale-i Nur dersimizde *Mesnevî-i Nuriye* Hubab eserinden birkaç cümleyi okuyup istifade etmeye çalışacağız. Üstadımız, fitratı insaniyeyi okuyarak onu hakikî tevhide ulaştıracak müthiş bir hakikatten bahsediyor ve diyor ki:

İ'lem eyyühe'l-azîz!

Kelime-i tevhidin tekrar ile zikrine devam etmek, kalbi pek çok şeylerle bağlayan bağları, ipleri kırmak içindir ve nefsin tapacak derecede sanem ittihaz ettiği mahbuplardan yüzünü çevirtmektir.

Kalp, muhabbetin membaıdır. Kalpteki o muhabbet duygusu sonsuz bir duygudur ve o sonsuz duygu, yine sonsuz olan, bâkî olan Allah'ı sevmek için verilmiştir. Bizler ise o duyguyu sonlu ve fânî olan mahbuplara çevirmiş, birçok fânîye muhabbet bağıyla bağlanmışız. Kalbimize bakıyoruz; öyle şeylere muhabbet duymuşuz ki bazen mala, bazen paraya, bazen makama, bazen de fânî sevgililere... Öyle iplerle—bırakın ipleri—belki halatlarla bağlanmışız.

Peki, ne yapmak lâzım ki bu bağları koparalım? Ne yapmak lâzım ki bu duyguyu lâıyk olduğu yerde kullanalım? Ne yapmak lâzım ki kalpteki sonsuz muhabbet duygusu, sonsuz olan Allah'a yönelsin?

İşte Üstadımız bize bir yol gösteriyor: *Lâ ilâhe illallah, lâ ilâhe illallah* diyerek kelime-i tevhidin tekrar ile zikrine devam etmek... Kelime-i tevhid âdetâ bir kılıçtır ki o kılıç, kalbin taparcasına sevdiği ve sımsıkı bağlandığı o bağları keser. Evet, *lâ ilâhe illallah*, tevhidin

parlak bir kılıcıdır.

Bizler bu kelime ile “Allah’tan başka ilâh yoktur.” derken, kalbimiz sanem misali, yani taparcasına o fânîlere dönse, onları sevse, işte bu kalbin şirki olur. Kalbin tevhidi, ancak Allah’ı sevmektir. İnsan bazen mü’mindir; ama duyguları müşrik olabilir. Kalp, eğer Allah’ı seveceği duygularla fânîleri severse, her bir mahlûka bir ip atıp bağlanırsa, işte o zaman dil zikre başlamalı; tâ o zikir kalbe inene kadar *lâ ilâhe illallah* demeli. Demeli ki, O’ndan başka sevillecek mâbud, O’ndan gayrı sevillecek mahub olmadığını anlasın. O kelime bir kılıç gibi o bağları kessin, tapacak derecede sevdiği ve sanem ittihaz ettiği sevgililerden yüzünü çevirsin.

Şimdi Üstadımız diyor ki:

Maahâzâ zâkir olan zâtta bulunan hâsse ve latîfelerin ayrı ayrı tevhidleri olduğuna işaret olduğu gibi, onların da onlara münasip şerikleriyle olan alâkalarını kesmek içindir.

Bu cümlelerin izahına geçmeden evvel şunu hatırlatmak istiyorum:

“Lâ ilâhe illallah” kelâmında esmâ-i ilâhiyye adedince tevhidler vardır. Çünkü “Allah” isminin mânâsında bir câmiyyet, bir toplayıcılık vardır. Diğer isimlerde bu yoktur. Diğer isimler yalnız bir mânâyâ işaret ederler. Meselâ “Hâdî” ismi sadece “hidayet veren” mânâsındadır; “Hâlık” ismi ise sadece “yaratıcı” mânâsındadır. Fakat “Allah” ismi, bunlardaki ve diğer isimlerdeki mânâların hepsini toplu bir şekilde ifade eder.

Hem “Allah” ismi, Esmâ’ü’l-Hüsnâ içinde asıldır; diğer isimler ise bu isme izafe edilir.

Meselâ “Şâfî, Allah’ın bir ismidir.” denilir; ama “Allah, Şâfî’nin bir ismidir.” denilmez. Yine “Rahmân, Allah’ın bir ismidir.” denilir; ancak “Allah, Rahmân’ın bir ismidir.” denilmez. Bunun içindir ki bu mânâdaki topluluğu düşünerek *lâ ilâhe illallah* diyen bir kimse, Cenâb-ı Hakk’ı bütün isim ve sıfatlarıyla zikretmiş olur: *lâ râzike illallah, lâ kâdire illallah, lâ mâlike illallah* gibi...

Bu cihetle *lâ ilâhe illallah* kelimesi bir hazinedir; onun ifade ettiği her bir mânâ, o hazinenin içindeki bir elmas, bir pırlantadır.

Şimdi Üstadımız ne dedi?

Maahâzâ zâkir olan zâtta bulunan hâsse ve latîfelerin ayrı ayrı tevhidleri

olduğuna işaret olduğu gibi, onların da onlara münasip şerikleriyle olan alâkalarını kesmek içindir.

Evet, muhabbet gibi insanda birçok duygu, latîfe ve âzâ vardır. Onların da ayrı ayrı tevhidleri ve onlara münasip şerikleri vardır.

Meselâ korku hissi... Allah'tan korkar gibi mahlûklardan korkmak, korku hissinin şirki olur. Onun tevhidi ise ancak Allah'tan korkmaktır. Korku hissi şirke düştüğünde *lâ ilâhe illallah* diyen bir kimse, *lâ münzire illâ Hû* mânâsıyla, kendisinden korkulmaya lâıık olanın ancak Allah olduğunu demektedir. Ve bu zikre öyle devam etmelidir ki bu zikir o duygulara sirayet etsin, o duyguyu tevhide ulaştırsın.

Başka bir duyguya bakalım: Endişe hissi... Bunun kendi içinde birçok fûrûatı vardır. İnsan rızkından endişe eder, sağlığından endişe eder, istikbalinden endişe eder ve keza...

Meselâ endişe-i rızık hissi... Rızkından endişe edip onu besleyen sebeplerde takılıp kalmak da bu duygunun şirkidir. Bu duygunun tevhidi ise rızkı ancak Allah'tan bilmektir. Üstadımız her duygunun ayrı ayrı tevhidleri ve onlara münasip şerikleri olduğunu söylemişti. İşte bu duygunun tevhidi *lâ râzıke illâ Hûdur*. *Lâ ilâhe illallah* diyen bir zâkir, "Allah'tan başka rızık verecek yoktur." diyerek Allah kelimesinin câmiyeti altında bu mânâyı da kasteder. Bu mânâyı kastederek zikre devam etmelidir ki bu duygu tevhide ulaşsın ve şeriklerden kurtulsun.

Veya insan hasta olduğunda sağlığından endişe eder ve şifa aramaya başlar. Şifayı verecek ancak Allah'tır. Fakat şifayı Allah'tan değil de sebeplerden bilmek, bu duygunun şirkidir. Onun tevhidi ise Şâfî-i Hakikî'nin ancak Allah olduğunu bilmekle olur. Bu duygu şirke düştüğünde *lâ ilâhe illallah* diyen bir kimse, *lâ şâfiye illâ Hû* mânâsıyla, Allah'tan başka şifa verecek olmadığını fehmederek zikre devam etmelidir ki bu duyguyu tevhide ulaştırıp şeriklerinden kurtarsın.

Başka bir duyguya bakalım: **Kendini koruma ve muhafaza etme duygusu...**

Her insanda kuvvetli bir şekilde cereyan eder. Kendisini koruyan, muhafaza eden hakikatte Hâfız olan Allah iken, sebeplerde takılıp kalıp kendisini muhafaza edenin Allah değil de sebepler olduğunu zannetmek bu duygunun şirkidir. Kul elbette sebeplere yapışmalıdır; fakat neticeyi Allah'tan bilmelidir. Kulu koruyan, sebepler perdesi arkasında iş gören Hâfız olan Allah'tır. Bu duygunun tevhidi, koruyan ve muhafaza edenin ancak Allah olduğunu bilmektir. Bu duygu şirke düşüp sebeplerde takılan kimse, *lâ ilâhe illallah* diyerek *lâ hâfize illâ Hû* mânâsını fehmetmelidir ki bu duyguyu şeriklerden kurtarıp tevhid-i hakikîye ulaştırsın.

Başka bir duyguya bakalım: **İnsan izzet ve şeref sahibi olmak ister.** Bu duygu da insanda kuvvetli bir şekilde hükmeder. İnsan şerefi ve izzeti Allah'tan ve İslâm'dan başka bir

yerde ararsa, bu duygunun şirki olur. Tevhidi ise **وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ** âyetinin sırrıyla, izzet ve şerefin ancak Allah'a, Resûlü'ne ve mü'minlere ait olduğunu bilmektir. Bu duygu şirke düştüğünde, yani kişi izzeti Allah'ta, Resûlü'nde ve mü'minlerin yanında aramayıp başka yerlerde aradığında, *lâ ilâhe illallah* kılıcını almalı ve *lâ mu'izz e illâ Hû* mânâsıyla, izzet verenin ancak Allah olduğunu bilerek zikre başlamalıdır; tâ ki o zikirle bu duyguyu tevhide ulaştırıp şirkten korusun.

Başka bir duyguya bakalım: **Sahiplenme duygusu...** İnsan Mâlik-i Hakikî'den gaflet edip "benim malım, benim mülküm" der. İşte bu duygunun şirki de budur. Malın hakikî sahibini unutmuş, kendisine emanet verilen eşyayı kendisinin zannetmiştir. Üstadımız ne demişti: "Her hassenin ayrı ayrı tevhidleri ve onlara münasip şerikleri vardır." İşte bu duygunun tevhidi *lâ mâlike illâ Hûdur*. *Lâ ilâhe illallah* diyen bir zâkir, Allah kelimesinin câmiyeti altında bu mânâyı da kasteder.

Başka bir duyguya bakalım: İnsan bazen sıkıntılar içinde kalır, kendisine bazı hayır kapılarının açılmasını umut eder. Kapıları açıp maksuda ulaştırmanın Allah olduğundan gaflet edip sebep perdelerinde takılır, onlara haddinden fazla umut ve bel bağlar. Üstadımızın dediği gibi, her hassenin ayrı ayrı tevhidleri ve şerikleri vardır. İşte bu umut duygusunun şirki de budur. Bu duygunun tevhidi *lâ fettâhe illâ Hûdur*. *Lâ ilâhe illallah* diyen bir zâkir, Allah kelimesinin mânâsındaki câmiyet ile hayır kapılarını açanın ancak Allah olduğunu kasteder.

İşte Efendimiz (s.a.v.)'in "**Efdalü'z-zikri lâ ilâhe illallah**" yani "Zikrin en faziletlisi 'lâ ilâhe illallah' zikridir." (Tirmizî, Daavât 9) buyurması bu cihettendir. Zira bu öyle bir zikirdir ki içinde esmâ-i İlâhiyye adedince tevhidler vardır.

İşte kardeşlerim, biz bazı duygulardan, onların ayrı ayrı tevhidlerinden ve şeriklerinden bahsettik. Bunlar gibi aklın, gözün, kulağın, dilin ve bütün âzâların da ayrı ayrı tevhidleri ve şerikleri vardır.

Rabbimiz, evvelâ zikrin en faziletlisi olan *lâ ilâhe illallah* kelime-i tevhidini dilimize yerleştirsün. Öyle ki dilimiz bir an bile bu zikirden gafil olmasın, daima bu zikr-i İlâhî ile ıslak kalsın. O âzâ ve duygulara musallat olan şerikleri, tevhidin kılıcıyla kesip atmayı ve bütün âzâ ve duygularımızda hakikî tevhide ulaşmayı bizlere nasip eylesin.